

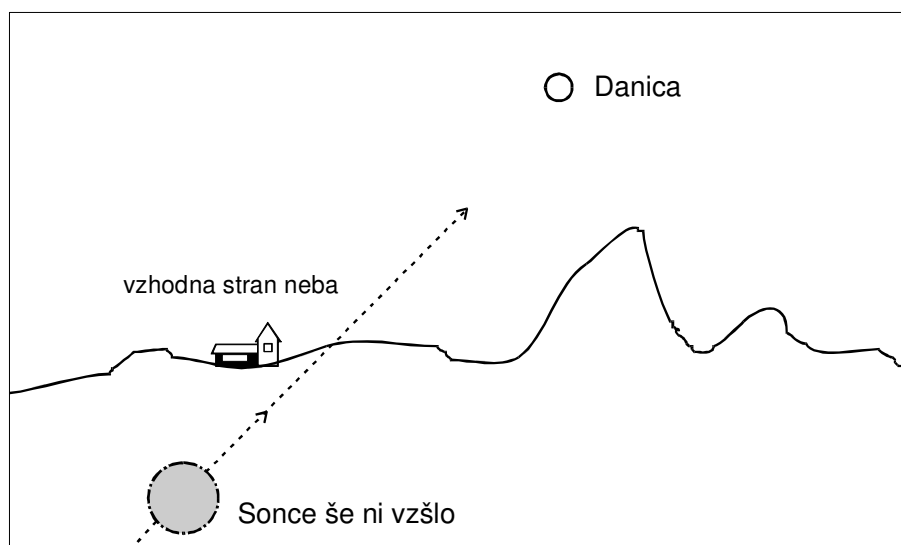
Že po nekaj dneh opazovanja lahko ugotovimo, da se nekatere "zelo svetle zvezde" premikajo glede na ostale zvezde. To so planeti. Zdaj jih poznamo osem, v antiki pa so jih poznali pet: Merkur, Venera, Mars, Jupiter in Saturn, vsi vidni s prostimi očmi. Imena imajo po rimskih bogovih. Takrat so k planetom, torej k premičnicam na nebu, prištevali še Sonce in Luno, ker se premikata glede na zvezde. Tako je bilo na nebu vsega sedem planetov, to je toliko, kolikor dni ima teden. Vsak dan v tednu so namreč poimenovali po enem planetu ter Soncu in Luni. Ker so planete imenovali po bogovih, so še za Sonce in Luno uvedli pomenska bogova. Pri Grkih sta bila to: sončni bog Helij in lunska boginja Selena, ustrezna bogova pri Rimljanih pa sta bila Sol in Luna. Kot zanimivost pogledjmo, kako so se skozi čas spreminjala imena za Venero in kakšna vsa imena so ljudje še našli za njo.

Venerina imena

Za mlade, ki radi raziskujejo naprej

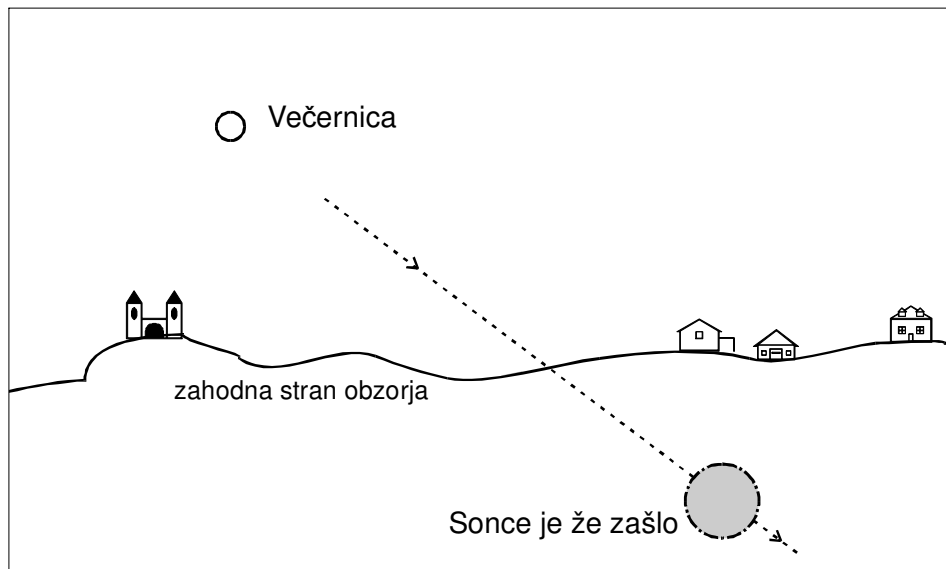
Venera je notranji planet. Okrog Sonca kroži bliže kot Zemlja. Ker je blizu Soncu, se gledano z Zemlje, tudi na nebu dosti ne oddalji od njega (največ okoli 48°). Na nebu leži ali desno ali pa levo od Sonca. Zato planet Venero lahko opazujemo tako zjutraj na vzhodnem delu neba (desno od Sonca), kakor tudi zvečer na zahodnem delu neba (levo od Sonca), nikoli sredi noči.

Sprva so mislili, da gre za dve različni nebesni telesi. Navajajo Pitagora, kot da naj bi prvi dognal, da gre za isto nebesno telo. Vendar to ni res. Babilonci so že okoli leta 2000 pr. n. š. vedeli, da zjutraj in zvečer opazujejo isto vesoljsko telo. To so Grki ugotovili šele 1500 let pozneje.

**Venera kot Danica, vidna zjutraj pred vzhodom Sonca na vzhodni strani neba.
Velja pravilo: kadar je Venera desno od Sonca, je Danica.**

V 4. stoletju pr. n. š. so Grki imenovali Venero takole: **Hesper**(os) (večer, večerna zvezda, večernica) in **Fosfor**(os) (prinašalec svetlobe oz. dneva, jutranja zvezda, jutranjica, danica) oziroma **Eosfor**(os) (svetlo(bo)nosec). Ime so izbrali po lastnostih planeta, povezanih s svetlobo, kakor so to dojemali ljudje, ki so opazovali ta planet, ne pa po kaki boginji. Takrat so Veneri rekli "Večerna zvezda", ker je bila vidna zvečer, ali tudi "Jutranja zvezda", ker je bila vidna zjutraj, napovedovala vzid Sonca in prinašala dnevno svetlobo.

**Venera kot Večernica, vidna zvečer po zaidu Sonca na zahodnem delu neba
Velja pravilo: kadar je Venera levo od Sonca, je Večernica.**

Babilonski svečeniki – opazovalci neba so poznali tudi vseh pet planetov že 2000 let pr. n. š. Imenovali so jih po imenih svojih bogov. Veneri so rekli **Ištar**, po njihovi boginji ljubezni in plodnosti. Ko so Grki na svojih vojaških pohodih Aleksandra Velikega v 4. stoletju pr. n. š. prišli v stik z babilonsko kulturo in znanostjo, torej tudi z astronomijo, je njihovo imenovanje planetov po njihovih bogovih tako usodno vplivalo na Grke, da so potem tudi sami dali planetom imena po svojih bogovih. Prvotna, s svetlobo povezana imena planetov, ki so jih dali Pitagorejci, so zamenjali z mitološkimi imeni. Tako sta Hesper in Fosfor, v resnici en sam planet, dobila skupno božje ime – **Afrodita**.

Pri grškem poimenovanju planetov se je torej pokazal vpliv Mezopotamije. Realna grška imena planetov so pod vplivom Vzhoda zamenjali z božjimi. Lepa "Večerna zvezda" in čudovita "Jutranja zvezda" je dobila ime po njihovi boginji lepote in ljubezni Afroditi.

Rimljani so bili praktični, malo so bili leni in niso zamotavali stvari. Starogrška imena so preprosto prevzeli, prevedli in priredili svoji mitologiji.

Grški Afroditi je pripadala oz. sledila rimska boginja lepote in ljubezni **Venera**. To ime se je ohranilo do danes.

Ime Venere kot "Večerno zvezdo" in tudi kot "Jutranjo zvezdo" so Rimljani naredili kar po grškem vzorcu: **Vesper** (lat. večer oz večerna zvezda, večernica) ali tudi **Noctifer** (zvezda večernica, prinašalec noči) in **Lucifer** (lat. prinašalec svetlobe oz. jutranja zvezda, jutranjica, zvezda danica). Glede na to, na kateri strani neba oz. kateri del dneva sveti, še danes Veneri pogosto rečemo Večerna zvezda ali pa Jutranja zvezda, kar pa ni pravilno, ker je planet. Pravilno je, da rečemo *večerni planet* ali *jutranji planet*, sicer pa najbolje kar Večernica oziroma Danica.

Venera je najsvetlejši planet. Po Luni je drugo najsvetlejše nebesno svetilo na nočnem nebu. Je torej tako zelo zapaženo svetlo nebesno telo, da ga ne moremo spregledati. Zato jo pozna veliko ljudi. Zato ima tudi veliko ljudskih imen. Ljudje na vsej Zemlji pa so ponavljali isto napako starih Grkov, ki so imeli Venero za dve različni nebesni telesi, vidni zjutraj pred vzidom Sonca in zvečer po njegovem zaidu. Tako sta se izoblikovali dve kategoriji imen za Venero, jutranja kategorija in večerna. Poznana je pod imenom Jutranja zvezda, Jutranja zarja, Jutranjica, Jutranja zarnica ali Zarnica, Zornica, Zvezda jutranje zarje, Jutranja danica ali Danica (napoveduje dan, prinaša dan) itn. Številna turška ljudstva jutranjo Venero imenujejo Čoban yildizi - Pastirska zvezda. Z njenim pojavom na nebu so pastirji gnali črede na pašo. Večerni Veneri pa pogosto rečemo Večernica, tudi Zvečernica, Večerna zarja, Večerna zvezda, Večerna zarnica itn.

Venera ima seveda še druga imena. Ker je lahko navidezno blizu Lune, so nastala imena kot Lunina služabnica, Mesečeva tovarišica, Žena Meseca. Venera ima tudi veliko živalskih imen: Volčja zvezda, Volarica, Volarka (gre za jutranjo Venero, z njenim vzidom ženejo vole orat) in Zverinska zvezda, Zverinščica (ker sveti zverem po zaidu Sonca), Zajčja zvezda. Živalska imena se nanašajo tako na jutranjo kot na večerno Venero. Teh imen je zagotovo še več. Poskusite jih odkriti.

Arabci Veneri rečejo **Zuhra**, kar pomeni Svetleča, Bleščeča. To je razumljivo, saj je najsvetlejše nebesno telo takoj za Soncem in Luno.

Naj bo dovolj. Tu je izhodišče. Več o Veneri kot božanstvu, nebesnemu telesu in “obeh” njenih imenih pri starih narodih, Egipčanih, Kitajcih, Babiloncih, Majih in Aztekih najdete na spletu. Prav lepo seminarsko nalogo si lahko spletete, če le želite.

Venera (levo) in Jupiter (desno) na zahodnem delu neba.
Skrajšani podpis k tej sliki bi bil: *Večernica in Jupiter*, saj pove vse (da je zahodni del neba, Venera pa svetlejša od Jupitra).
Slika je s spleta.

• • •